

KUSTBON

TIDNING FÖR SVENSKARNA I ESTLAND

<p>ÅTTONDE ÅRG. Nº 38</p>	<p>Prenumerationspris: Helt år Emk. 200:— Halvt „ „ 125:— I utlandet: Helt år Emk. 350:— Halvt „ „ 200:—</p>	<p>UTKOMMER ALLA ONSDAGAR Redaktion: Svenska Folkförbundet Ansv. red.: M. Westerblom Reval, Riddaregatan 3.</p>	<p>Annonspris enligt överenskom- melse. För längre annonse- ring beviljas rabatt.</p>	<p>22 okt. 1925</p>
--	--	--	--	---------------------------------------

PÅ TRÖSKELN AV DET TUSENÅRIGA RIKET.

Över detta ämne skriver Sven Hedin i Sv. Dagbladet för den 1 okt. d. å. följande:

Knappt sju år ha förflutit sedan världskrigets åskor tystnade.

Vi minnas alla de floder av förfriska fraser och tjusande framtidsloften, som då regnade över jorden „Kriget mot krigen!“ — „Världshistoriens sista krig!“ — „Vi slåss för att göra alla krig omöjliga för framtiden!“ — „Vi kämpa för mänsklighetens högsta ideal, för frihet och rättfärdighet åt alla, för självbestämmanderätt åt de små folken!“

„Freden“ blev slutet och det tusenåriga riket började. Dess första år äro nedsölade av blod, och de stormakter, som hava sin handlingsfrihet i behåll, rusta med hänsynslös iver till nya krig. Från öster till väster löper genom hela gamla världen ett bälte av folk, som kämpa mot förtryck och översitteri.

Lärgst i väster, vid havets kust, norr om Marocko, lever i sina bergsbyar sedan århundraden ett litet frihetsälskande folk om en million människor, riffkabyllerna, ett blandfolk, ättlingar av araber,

berber och morer. De begära ingenting annat än att få behålla det land, Er-Rif, som deras fäder bebott sedan uråldriga tider, okränkta. De kräva frihet, oberoende, rättfärdighet, självbestämmanderätt, alla de höga ideal, som utlovades under världskrigets sista skede. De älska sina dalar och byar, sina åkrar och hjordar, och då de angripas av två kristna stormakter, kämpa de därför som lejon under sin ledares, Abd-el-Krim, fanor.

Det politiska schackspel av fruktansvärda dimensioner, ett spel, som är en livsfråga för både engelsk och fransk imperialism, må i detta samband lämnas å sido. Kriget mot riff-kabyllerna är blott en episod, ett schackdrag i det stora spelet.

Om krigets gång och operationernas utveckling lämna de dagliga telegrammen besked. Hur många läsa dem med eftertanke! De flesta lämnas oberörda av det lilla afrikanska folkets hjältemodiga dödskamp. Med en slöhet och ansvarslöshet, som endast kan vara en följd av den avtrubning våra sinnen undergått genom världskriget, gå vi förbi de gigantiska händelser, vilka tima vid en av Europas portar. Vi äro blaserade. Ett krig mer eller

mindre, vem offerar en tanke på sådana bagateller. Er-Rif, det dödsdömda folkets hemland, betraktas snarare som ett slags jaktmark, dit även utomstående — vilka borde vara neutrala — kunna lustvandrade för att öva sig i skjutning, på samma sätt som då en furste inbjuder en annan furste att jaga högvilt i sina skogar. Från vissa länder i Europa komma flygare för att öka de kristna härarnas övermakt. Från Förenta staterna komma hela eskadrar av krigsaeroplan ledda av frivilliga flygare — allt i avsikt att hjälpa de latinska stormakterna att strypa och utrota riffkabyllerna. Icke en röst höjes av harm och indignation över denna gemena grymhet och feghet. Det är som om det gällde en tävlan på ett flygfält. Mod och beslutssamhet krävas sannerligen icke där övermakten är så förkrossande. Man flyger för sitt höga nöjes skull. Ett telegram av färskt datum förmäler att presidenten Coolidge rest förbud mot detta Amerikas frivilliga, men ändå effektiva deltagande i kriget. Gud välsigne honom för det! Vestigia terrent! Wilson var mindre framsynt då det gällde att krossa ett större folk.

Två hundra tusen kristna sol-

dater stå nu i fält mot riff-kaby-lerna. Nya förstärkningar sändas tid efter annan. Man sänder fält-artilleri och grova kanoner, pansarvagnar och tanks och alla krigets mest raffinerade förstörelse-verktyg mot det dödsdömda folket, som trodde på de heligt besvurna löftena om rättfärdighet och självbestämningssätt. Man skickar hela svärmar av bestyckade flygmaskiner över Er-Rif. De flyga som svarta läderlappar från skuggornas rike och kasta ned ett regn av bomber med ödeläggande sprängladdningar och giftiga gaser över fredliga byar. Man för sålunda icke krig blott mot Abd-el-Krims manliga formationer vid fronterna, utan också mot oskyldiga kvinnor och barn. Från byar, som blivit grusade av eld från luften, uppstiga förtvivlade nödrop från offren, vilka med avslitna armar och ben ligga och förblöda bland ruinerna. Ingen läkarvård, inga sjuksystrar, ingen ambulans! Var är Röda korset med förbandsartiklarna? I London lär en förening ha bildats bland läkare, som vilja lämna hjälp. Men för övrigt höjes icke en röst till protest bland Europas civiliserade folk. På sin höjd sitter man och gapar som på teatern. Man går med petitioner till påven och ber honom förbjuda tjurfäktingarna i Spanien. Men man sitter iskall och oberörd, då ett helt folk går under och dess kvinnor och barn sargas på ett vida vederstyggligare sätt än djuren på de spanska arenorna.

För ett par dagar sedan lästes i en Stockholmstidning en intervju med en stor missionär, doktor Samuel Zwemer, förvisso en ädel och rättänkande man. Intervjuaren frågar: „Vad anser ni då om riff-kabylernas kamp i Marocko?“ Och missionären svarar: „Jag hoppas, att den spansk-franska kampen mot dem skall krönas med framgång, ty fastän riff-kabyllerna kämpa för sitt oberoende, så skulle dock seger för dem få ett ganska ödesdigert in-

flytande och befrämja muhammedanismen i stora delar av världen... För övrigt kan riff-kabyllernas kamp anses som en fanatisk rörelse i likhet med Mahdins beryktade kampanj i Sudan på 80-talet“.

Man kan icke undgå att förvånas över en sådan förkunnelse av en man, som inför hedniska folk skall utlägga och förklara bergspredikarens ord: Saliga äro de saktmodiga, ty de skola besitta jorden. Saliga äro de barmhärtiga, ty dem skall ske barmhärtighet.

Är det fanatism att försvara sitt land mot fientliga inkräktare? Ha icke riff-kabyllerna samma rättighet som andra folk att kämpa för det målet att framgent få leva trygga i de byar, där deras fäder bott sedan hedenhös? Är det den kristna missionen värdigt att med eld och blod och med offret av oskyldiga och försvarslösa kvinnor och barn resa hinder i vägen för Islams framgångar? Ha vi verkligen kommit därefter i det nya tusenårsriket? Om något är ägnat att väcka muhammedanernas harm över hela Afrika och Asien så är det martyrernas blod, som ropar ur dalarna i Er-Rif.

Var äro fredsapostlarna i vårt land, dessa hjälteskaror, som gnälla och klaga, så snart det är fråga om Sveriges försvar? De sitta med armarna i kors och finna allting i sin ordning. Då ett litet folk vid Europas gräns utkämpar sin hopplöst ojämna strid, äro dessa underliga människor stendöva för humanitetens, civilisationens, barmhärtighetens och fredens röster.

Var äro kvinnoföreningarna i vårt land? Äro de upplösta? Och om de ännu existera, vilket är målet för deras tillvaro? Se de icke och höra de icke att kvinnorna och barnen hos ett annat folk behöva hjälp och stöd från systrar, som äro mera lyckligt lottade? Finnes icke i hela Sveriges rike en kvinna, som kan

höja sin röst — icke till protest, ty sådant är lönlöst under ett brinnande krig — men till handling⁹ bland landets kvinnor, till utsändande av kontigenter av läkare och systrar med förbandsartiklar och annan utrustning till de lidandes och blödandes vård? Eller vågar man icke? Är det att sära Frankrike? Den som så tror begår ett misstag. Få nationer stå så högt som Frankrike i civilisation och humanitet. Frankrike skulle glädja sig över och förstå de vackra bevisen på mänskligt deltagande och barmhärtighet.

Och om intet göres, vad ha vi då att vänta?

Ja, vad ha vi överhuvud taget att vänta av framtiden, då till och med den fred, som blivit oss skänkt av de mäktiga på jorden, är besudlad med blod. Man behöver blott med någon uppmärksamhet följa de rörelser, vilka gå som en feber genom Asiens och Islams folkmassor, för att kunna räkna ut vad vi ha att vänta av framtiden. De nationer, som skriva lagar för världen, äro nu i vida högre grad rustade till krig än före 1914. Och anledningarna till krig äro flera och mera fruktansvärda än då...

Vi äro blott på tröskeln till det tusenåriga riket!

Reval.

Söndagen d. 18 dennes nedbäddades i svenska församlingens i Reval kyrkogård på Fredberg (Rahamägi) fru Augusta Klammann, maka till f. d. läraren Johan Klanman. Den avlidna, vars moder var Nuckösvenska, fadren rikstysk, född i Sindi d. 27 sept. 1858, — var vid sitt fränfalle 67 år och 18 dagar gammal.

Vid sidan av sin make, som genom sin mångåriga verksamhet, f. d. f. som översättare och författare till ett större antal väl-spridda estniska andliga sånger, och som predikant, har fru K. fått öppna sitt gästvänliga hem

för otaliga besök, och genom sitt tilltalande och uppoffrande väsen skaffat sig talrika vänner.

Vid sorg gudstjänsten var svenska kyrkan upptagen till sista plats av både svenskar och ännu mera ester. Lektor H. Pöhl talte på svenska över "Kristus är mitt liv, och döden min vinning," kyrkoherde Hasselblatt på estniska. Två sångköror, vars sånger omväxlade med orgelns brusande toner, höjde den djupa andakten.

Vid graven yttrades ännu många varma avskedsord till den hädangångnas minne. — Vid graven stå sörjande make, barn och barnabarn. Av sönerna är den äldste präst i Övertorneå, i Sverige, den andre gymnasiallärare härstädes.

Frid över hennes minne!

20-års ämbetsjubileum

firar massörskan fru Rosette Beipmann söndagen den 25 oktober. Fru Beipmann är en av landets första diplomerade massörskor. Sin utbildning har fru Beipmann fått i Helsingfors vid högskolans kirurgiska klinik och har praktiserat vid central-sjukhuset i Reval, i diakoniss-sjukhuset, i dr. Hirsch's sanatorium, i polikliniken m m. I Greifenhagens sjukhus har hon arbetat oavbrutet i 14 år. Under världskrigets dagar hade fru B. sin verksamhet i marinlasarettet, som den tiden var förlagt till Estonias konsertsal. Under senare delen av kriget, Estlands frihetskrig, kom hon åter till Greifenhagens sjukhuset. F. n. utövar fru Beipmann sin sjukverksamhet bland Revals sjukkasestjänstemän och statstjänstemän.

Fru Beipmann, som härstammar från Nargö svenskar, har under en lång följd av år varit med i den svenska föreningsverksamheten.

Vi önska henne lycka och framgång i fortsättningen.

Estniska läraavförbundets representantförsamlings årsmöte avhålls i Reval d. 30 och 31 oktober i stadens 21 elementarskola (Kana t. 31) början kl. 3 e. m.

Programmet omfattar redovisning över Centralförbundets och lokalgruppernas verksamhet, centralförbundets budget och arbetsplan för skolåret 1925/6, styrelseval, lärarnes rättsliga och ekonomiska ställning jämte löpande frågor.

Lärareförbundet.

Anteckningar om den svenska adeln.

Bland våra svenska adliga släkter hava vi även haft en familj med det ej så värst ovanliga namnet Andersson. Denna ätt utdog på mansidan 1862 men en gammal välboren fröken Andersson har left ända in i vårt århundrade. En medlem av släkten — det var för ett par hundra år sedan tillbaka — hedrade knappast namnet Andersson. Tvärt om fläckade han på ett synnerligen fult sätt sin adliga vapensköld. Efter Poltava-slaget blev Sveriges ställning synnerligen svår. Bl. a. trängde ryssarne in i Finland och besatte södra och värdefullaste delen av detta land. Svenska trupper stodo emellertid uppe i Österbotten och norra Finland var fortfarande i svenska händer. Det var då vår välborne herr Andersson uppträdde på scenen. Han var major vid Österbottens Regimente, men gick över till ryssarne och förrådde för dem den svenska arméns styrk-förhållanden, ställningar etc. Detta bidrog till väsentlig del till utgången av det för svenskarne så olyckliga slaget vid Storkyro, hvarigenom vi nödgades utrymma hela Finland. Ryssarne använde sig av major Anderssons uppgifter. Därefter behandlade de honom efter förtjänst. De sände honom till Sibirien. De

insågo att den som förråder sina egna kan ej håller någon annan lita på.

I vår adelskalender står ännu upptagen adliga ätten Höökenberg. Denna släkt, som adlades av Karl den elfte, är nu på mansidan utdöd. Ett par kvinnliga medlemmar av ätten leva emellertid ännu. Släkten Höökenberg har aldrig spelat någon större roll, men har i alla fall sin historia. Stamfadern Lars Höök, som lär hava varit smålänning, var militär och lede i slutet av 1500-talet och i förra hälften av 1600-talet. Han deltog i Gustaf II Adolfs krig på andra sidan Östersjön, utmärkte sig vid olika tillfällen och avancerade slutligen under trettioåriga kriget till öfverstelöjtnant. Lars Höök var en äkta krigare och hans familj en fullständig krigarefamilj. Tolf barn hade han, 11 söner och 1 dotter. Sin bana lyktade öfverstelöjtnant Höök, då han stupade vid svenskarnes intagande av staden Weinsheim i Tyskland. Vid samma tillfälle föllo fem av sönerna under blågula fanor. Sex av de unga manliga Höökarne voro kvar och av dem stupade en efter annan de fem. Den ende återstående av elfva bröder var Åke Höök. Efter att hava deltagit i olika fälttåg blef han slutligen major och kommandant på Ryssås skans vid Göteborg — nuv. skansen Kronan — och adlades av Karl den elfte med namnet Höökenberg. På sin tid — under Karl den elftes danska krig — användes denne major Höökenberg att försvara Dalslands gränser mot norrmännen. Nu är som ovan nämnt adliga ätten Höökenberg utdöd på mansidan och ättens sista kvinnliga medlemmar äro bosatta i Norge.

Agnar Söderberg.

DEN GÅNGNA VECKAN.

Inrikes.

Riksdagen har nu antagit lagen angående trossamfund i första läs-

ningen. Diskussionen i denna fråga räckte under flera sessioner och var mycket livlig. Det visar, vilket stort intresse man ägnar åt religionsfrågan. Även allmänheten synes vara intresserad av frågan, och tidningarna ha skrivit flera och långa spalter om saken. Projektet antogs utan ändringar, vilka naturligtvis kunna göras vid andra läsningen.

Regeringen har av formella skäl icke stadfäst riksbanksdirektörerna Öpik och Hurt.

Professor Paldrock vid Dorpats universitet har gjort en uppfinning, hur man skall bota spetelska, en sjukdom, som man ansett obotlig. Om prof. Paldrock verkligen lyckas finna ett medel att läka spetelska, så kommer hans konst att vara av ofantlig stor betydelse för hela världen.

F. d. Estlands handels- och industriminister A. Janson har för några dagar sedan tagit sig själv och sin hustru avdaga.

Under den gångna veckan har det varit snöfall över allt i Estland.

Utlandet.

Locarnokoferensen

är vällyckad. Man har uppnått överenskommelse mellan Tyskland och de andra makterna. Besluten, som där fattats, tillskrivas en stor betydelse för den blivande världsfreden. En ny tid anses börja för Europa.

Attentat mot kung Georg har planerats.

London, 5 okt. (St.-Tidn.) Trots att Scotland-Yard iakttar tystnad uppges med bestämdhet, att polisen fått vetskap om, att kommunisterna umgås med planer på attentat mot kung Georg. För tre veckor sedan lär biträdande kommissarien i politiska polisen sir Wyndham Shilds ha fått ett meddelande från sina hemliga

agenter i Ryssland om attentatsförberedelser. Meddelandet har verifierats och bekräftats. Två terrorister ha begivit sig till London med falska pass.

Alla åtgärder ha vidtagits för deras häktning om de anlända till England.

I Turkestan arkebuserade rödgardister.

Krigsdomstolen i Tasjkent, för- mäter Dni, har nyligen avkunnat dom i ett mål mot sovjetgarnisonen i turkestanska fästningen Kutsjka, som för en tid sedan övergick till de turkestanska upproriska men därpå återtog av de röda trupperna. 16 rödgardister ha dömts till döden och 45 till långvarigt fängelse. Domstolen dömde dessutom 2 gripna turkestanska rebelchefer, som stått i förbindelse med Kusjkas garnison och eggat densamma till uppror, att avrättas.

Fru AUGUSTA KLANMAN,

(född Herman)

avled den 15 oktober i sitt hem i Reval, i en ålder av 67 år,
djupt sörjd och saknad av make, barn,
barnabarn samt släktingar och vänner.

„Kristus är mitt liv och
döden är min vinning“.

Fil. 1:21.

Svenska Sockerfabriks A. B., Malmö.

Bitsocker, förpackat i paket om 2 å 2½ kg, finnes till salu hos alla specialhandlare.

BIL-TRANSPORTER

verkställes av

A. S. SLEIPNER, Stockholm
Riks 2485, Norr. 4339

till angränsande statssamhällen, järnvägsstationer, egendomar och handelsaffärer.

Bageriidkarnes Jäst-Aktienbolag

hållbar och jäskraftig

Pressjäst

är oöverträffad.

Återsförsäljare antagas där vi förut icke äro representerade.

Post- och telegrafadress:

Jästängen, STOCKHOLM.

Onsdagen den 28 oktober

kl. 7 e. m. avhålls på Riddaregatan 9 Svenska Folkförbundets

årsmöte

samtidigt hålles höstens första

teaftern

Alla välkomna!